

Måluppfyllelse för reglering av påverkan i marina skyddade områden

Sammanfattning

Marint områdesskydd har lyfts som ett viktigt redskap för att motverka förlust av marin biodiversitet. Med avsikt att stärka det marina områdesskyddet har länsstyrelserna med stöd av Havs- och vattenmyndigheten (HaV) tagit fram regionala planer. I planerna finns mål för reglering av 25 påverkansfaktorer för att minimera påverkan i marina skyddade områden. För att samla in information om hur väl mål för reglering av påverkan är uppfyllda gav HaV i uppdrag till SLU Artdatabanken att skicka ut en enkät till länsstyrelserna längsmed ostkusten. Samtliga län från Blekinge till Norrbotten besvarade enkäten i januari 2022. Sammanlagt bedömde länsstyrelsernas marina handläggare måluppfyllelse för 82 marina naturreservat och biotopskyddsområden. Måluppfyllelse har delats in i fem kategorier beroende av i vilken grad målen är uppfyllda för respektive skyddat område i nätverket av skyddade områden. Relativt få mål uppnår god måluppfyllelse, i stället hamnar merparten av målen i den näst sämsta kategorin ”bristfällig reglering”. Undantag från reglering för markägare och samhällsaktörer kan krävas för att en del naturreservat ska kunna instiftas. Det är dock viktigt för länsstyrelserna att skärpa regleringen där det är möjligt så att mål för reglering kan uppnås i högre utsträckning. Vissa mål behöver förtydligas och länen kan behöva vägledning från HaV i vilken lagstiftning som bör tillämpas för att ge marina naturvärden ett likvärdigt skydd. För arbetet framöver vore det värdefullt om det insamlade underlaget kan kompletteras med uppgifter från de län som ännu inte har besvarat enkäten, samt med data över de preciserade bevarandevärden som finns i de skyddade områdena.

Bakgrund

I Sveriges senaste rapportering till EU:s art- och habitatdirektiv framkom att status för samtliga av de marina naturtyperna var otillfredsställande eller dålig och att utvecklingen för flera naturtyper är fortsatt negativ. Tillståndet för svensk havsmiljö speglas i en lika alvarlig situation för havsmiljön på global nivå. Marint områdesskydd har lyfts som ett viktigt redskap för att motverka förlust av marin biodiversitet. Områdesskyddet kan freda värdefulla naturvärden från att skadas av mänskliga verksamheter och minska effekterna av påverkan även i omgivande havsområde genom skydd av t.ex. viktiga rekryteringsområden för fisk, säl och sjöfågel.

Mål för reglering

Länsstyrelserna har med stöd av Havs- och vattenmyndigheten tagit fram två regionala planer för marint områdesskydd, en för Bottniska viken och en för Egentliga Östersjön. Planerna utgör en vägledning för hur länsstyrelserna, myndigheter och andra aktörer, tillsammans behöver jobba för att stärka skyddet av den marina miljön. Planerna är tänkta att fungera som ett redskap för att skapa ett representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av skyddade områden. I planerna finns mål för reglering inom de marina skyddade områdena. De uppsatta målen för reglering är knutna till 25 påverkansfaktorer så som konstruktioner i vatten, pelagisk trålning, militär verksamhet etc. Målen är knutna till de 48 preciserade bevarandevärden som identifierats inom arbetet med att ta fram de regionala planerna. De preciserade bevarandevärdena är indelade i fyra kategorier: Natura-2000 naturtyper, undervattensbiotoper, essentiella habitat för fisk och kärnområden för fåglar och marina däggdjur. Exempel på preciserade bevarandevärden är, häckningsplatser för ejder, rödalgsamhället och blåmusselbäddar. Mål för reglering kan grovt räknat indelas i de tre kategorierna förbjudet, begränsat eller tillåtet.

En del av målen för reglering är relativt enkelt formulerade så som, ”*Dumpning är förbjuden i alla preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden.*”. Medan andra mål är mer komplicerat formulerade så som, ”*Konstruktioner i vatten är förbjudna i alla relevanta preciserade bevarandevärden ..., men särskilda undantag kan göras i följande: Rödalgsamhället, Rekryteringsområde för strömming/sill, ...*”. Eftersom ett mål ofta skiljer sig mellan olika preciserade bevarandevärden behövs kännedom om vilka bevarandevärden som finns i ett skyddat område för att kunna bedöma om målen är uppfyllda.

Hur väl uppfylls mål för reglering?

Genom arbetet med de regionala planerna för marint områdesskydd har behovet av ett samlat underlag om aktuella regleringar i marina skyddade områden identifierats. Ett sådant underlag behövs för att bedöma i hur stor omfattning mål för regleringar för nätverket av skyddade områden är uppfyllda. Underlaget ger i förlängningen möjligheter att utvärdera om nätverket av skyddade områden i Sverige är funktionellt och effektivt förvalt.

För att samla in information till ett sådant underlag skickades en enkät till samtliga ostkustlän den 19 november 2021. Enkäten skickades inte till länsstyrelserna Halland och Västra Götaland eftersom västkustlänerna till viss del organiserat sitt arbete kring marint områdesskydd separat från ostkustlänerna. I enkäten fick länsstyrelserna bedöma i vilken grad de 25 målen för reglering är uppfyllda i de naturreservat och biotopskyddsområden som har ett marint syfte och marina värden tydligt beskrivna. Natura 2000 områden ingick inte i enkäten eftersom de inte har förbestämda föreskrifter utan varje verksamhet genomgår särskild miljöprövning. Sista svarsdatum för enkäten var 20 januari 2022.

Enkätens utformning och sammanställning av svar

SLU Artdatabanken har tagit fram enkäten samt sammanställt enkätsvaren på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. Arbetet har förts i tät dialog med den nationella samordningen av länsstyrelsernas arbete med marint områdesskydd.

Enkätens utformning

Den färdiga enkäten innehöll anvisningar, en nyckel till valbara svarsalternativ, samt ett antal exempel som illustrerar hur bedömning av måluppfyllelse kan göras. Aktuella skyddade områden som ingick i utvärderingen fanns förifyllda i protokollet. I enkäten fanns även de ”Mål för regleringar” som formulerats för Östersjön och Bottniska viken samt en beskrivning av definierade påverkansfaktorer.

Skyddstyp	Total area (ha)	Total area (km ²)	Havsareal (km ²)	Skötselplan		Reglering av påverkansfaktorer							
				Datum för skötselplan	Överlapp Natura 2000	Konstruktioner i vatten	Dumping	Kablar och rörledning	Vindkraft (konstruktion)	Vindkraft (produktion)	Utvirning av sand och sten	Sjöfart	
Naturresevat	158,2	0,6	0,04	2010-05-25	Ja	3	3	3	3	3	3	0	
Naturresevat	238,7	0,2	0,19	2010-01-21	Delvis	3	3	3	3	3	3	0	
Naturresevat	2387,4	23,9	21,65	2010-02-11	Ja	2	3	3	3	3	3	1	
Naturresevat	875,0	8,7	6,28	2013-04-02	Ja	3	3	3	3	3	3	1	
Naturresevat	547,4	0,6	0,33	2013-04-02	Ja	3	3	3	3	3	3	0	
Naturresevat	8550,4	8,6	6,90	2018-05-03	Ja	2	2	2	3	0	3	x	
Naturresevat	1020,6	1,0	0,34	2015-03-21	Ja	3	3	3	3	0	3	2	

Figur 1. Del av enkät huvudet. Varje rad innehåller information om ett enskilt skyddat område. I enkätens vänstra sida finns förifyllda uppgifter som områdets namn, län, skyddstyp, areal etc. På höger sida kunde länsstyrelsernas marina handläggare gradera uppfyllelse av 25 uppsatta mål för reglering inom marint områdesskydd.

De uppgifter som samlades in via enkäten var datumet för den senaste uppdateringen av skötselplanens marina delar, eventuellt överlapp med Natura-2000 område, syftesbeskrivningen för områdena, samt bedömning av måluppfyllelse för reglering av 25 påverkansfaktorer. Måluppfyllelse graderades i fyra färgkategorier: Blå för områden där reglering av påverkansfaktorn inte är relevant, röd för områden där påverkansfaktorn är relevant men ännu ej reglerad, gul för områden där påverkansfaktorn är delvis reglerad men inte i tillräcklig utsträckning för att mål för reglering ska anses vara uppfyllda, och slutligen grön för områden där mål för reglering av påverkansfaktorn är uppfyllda (se tabell 1). Gul och grön kategori har två alternativ: Antingen att påverkan är reglerad i reservatsföreskrifterna, eller med hjälp av annan lagstiftning.

Tabell 1. Bedömningsnyckel för måluppfyllelse av reglering i enskilda skyddade områden.

Tecken/färg	Kortnamn	Innebörd
0/blå	Ej relevant	Reglering är inte relevant eftersom påverkansfaktorn inte rimligen kan förekomma i aktuellt område.
1/röd	Ej införd	Påverkansfaktorn är relevant för aktuellt område men ingen reglering av den har införts.
2/gul	Delvis införd	Påverkansfaktorn är reglerad men undantag finns så att påverkansfaktorn ändå tillåts i relevanta preciserade bevarandevärden.
X/gul	Delvis med annan lag	Påverkansfaktorn är relevant, men annan lagstiftning reglerar delvis påverkansfaktorn
3/grön	Mål uppfyllt	Påverkansfaktorn är reglerad i tillräcklig omfattning för att mål för reglering ska anses vara uppfyllda
Y/grön	Uppfyllt med annan lag	Påverkansfaktorn är relevant, men annan lagstiftning reglerar påverkansfaktorn helt

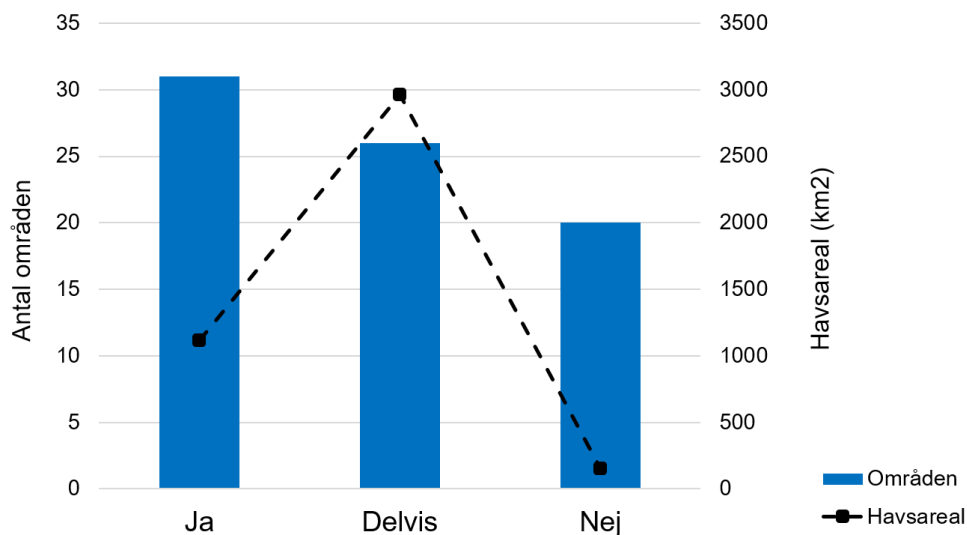
Ett område där reglering av en påverkansfaktor inte är relevant kan till exempel vara att bottenstrålning inte förekommer i naturtypen laguner och behöver därmed inte regleras i ett skyddat område som endast består av denna naturtyp. Exempel på ett område där påverkansfaktorn är relevant men ej reglerad kan vara att häckningsplatser för ejder och svärta finns i området men fågeljakt omnämns inte i föreskrifterna och häckningsplatserna är inte heller skyddade med tillträdesförbud under häckningsperiod. Även om jakt inte är vanligt förekommande i dagsläget är det möjligt att intresset för jakt av dessa arter skulle kunna öka i området inom en 20-årsperiod. Ett exempel på när en påverkansfaktor är reglerad men ej i tillräcklig grad för att uppnå grön nivå gäller muddring för fritidsbåtar. Muddring är förbjuden i området enligt reservatsföreskrifterna men i en bisatts i föreskrifterna anges att markägare kan söka tillstånd för att muddra i anslutning till befintlig fastighet. Om en sådan muddring bedöms kunna påverka preciserade bevarandevärden så som närliggande ålgräsäng innebär det att målet inte är uppfyllt. Mål för reglering behöver inte alltid uppnås genom en direkt reglering av en viss påverkansfaktor. Ett tillträdesförbud under häckningsperiod för sjöfågel kan till exempel göra så att det inte är nödvändigt att även sätta en hastighetsbegränsning för fritidsbåtar. Annan lagstiftning som helt kan reglera påverkan kan till exempel gälla om det skyddade området ligger innanför trälgränsen och ej inom inflytningsgräns. I ett sådant fall behöver pelagisk trålning och bottenstrålning inte regleras i reservatsföreskrifterna, målen för reglering anses ändå vara uppfyllda. Ett fall där annan lagstiftning delvis men inte helt reglerar en påverkansfaktor kan gälla till exempel mål för reglering av fritidsbåtar och båtliv. En hastighetsbegränsning för båtar har införts med hjälp av sjöfartslagstiftningen i

ett grundområde. Men ankring har inte reglerats trots att en omfattande ankring av fritidsbåtar sker på en ålgräsäng i området.

Svarsfrekvens och omfattning

Samtliga ostkustlän från Blekinge till Norrbotten besvarade enkäten. Länsstyrelsen Skåne besvarade inte enkäten. Sammanlagt bedömde länsstyrelsernas marina handläggare måluppfyllelse för 82 områden varav 77 vunnit laga kraft. Av dessa var 75 länsstyrelsernas naturreservat, fyra var biotopskyddsområden, tre var kommunala naturreservat. Sammanställningen är utförd på de områden som vunnit laga kraft och omfattade vid tillfället för undersökningen samtliga marina naturreservat och marina biotopskyddsområden för de län som besvarat enkäten. Antalet områden varierar mellan ett till fjorton per län.

Marina Natura 2000-områden omfattas inte av sammanställningen i och med svårigheterna att exakt bedöma vad bevarandemålen för dessa områden innebär i juridisk mening. För att i grova drag undersöka i vilken utsträckning underlaget från de marina naturreservaten även omfattar Natura 2000-områdena ombads länen ange eventuellt överlapp.

Figur 2. Överlapp mellan de marina delarna av de undersökta områdena med Natura 2000-områden. På vänster y-axel anges antal marina naturreservat och biotopskyddsområden. På höger y-axel anges havsareal för områdena. Ja = Hela den marina delen av området är också N 2000-område. Delvis = En andel av den marina delen av området är också Natura 2000-område. Nej = Den marina delen av området överlappar inte med ett Natura 2000-område.

De marina naturreservaten utgör endast ca. 20 % av de marina skyddade områdena i Sverige, medan de marina Natura 2000-områdena utgör huvuddelen. Det är inte ovanligt att dessa två former av områdesskydd överlappar, men det är tydligt att det insamlade underlaget endast till liten del även täcker in de marina Natura 2000-områdena.

Gradering av måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden

Måluppfyllelse för reglering av de 25 påverkansfaktorerna har delats in i fem kategorier beroende av i vilken grad målen är uppfyllda i nätverket av skyddade områden: God, tämligen god, måttlig, bristfällig och dålig (se **tabell 2**).

Tabell 2. Gradering av måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden. I vänster kolumn anges grad av måluppfyllelse i fem kategorier: God, tämligen god, måttlig, bristfällig och dålig. I den mittre kolumnen anges kriterier för indelning av mål i gradskalan. Kriterierna baseras på det totala antalet skyddade områden där reglering av en enskild påverkansfaktor bedömts vara relevant. I höger kolumn anges de 25 påverkansfaktorerna indelade utefter grad av måluppfyllelse. En förklaring till samtliga påverkansfaktorer och mål finns i stycket ”Sammanställning mål för mål” nedan.

Måluppfyllelse	Kriterier	Mål för:
GOD	> 90% av områdena har grönt	Dumpning
		Utvinning av sand och sten
		Invasiva arter (utplantering, utsläpp av arter samt akvakultur)*
TÄMLIGEN GOD	> 70% av områdena har grönt	Vindkraft (konstruktion)
		Vindkraft (produktion)
		Muddring och dumpning (fritidsbåtar)
MÅTTLIG	> 40% av områdena har grönt och < 20% rött	Konstruktioner i vatten
		Kablar och rörledningar
		Muddringar och breddningar av sjöfartsleder
		Forskning och undersökningar
		Bottentrålning
BRISTFÄLLIG	> 20% av områdena har rött eller < 40% grön	Fritidsbåtar och båtliv
		Militära aktiviteter

		Pelagisk trålning
		Mängdfångande redskap
		Handredskapsfiske
		Fågeljakt
		Säljakt
		Utsläpp från hushåll & kommunala reningsverk*
		Utsläpp från skogsbruk*
		Utsläpp från jordbruk*
		Utsläpp från vattenbruk*
		Marint skräp*
DÅLIG	> 50% av områdena har rött	Sjöfart
		Industriella utsläpp*

* Påverkansfaktorer som generellt är svåra att åtgärda eftersom reglering begränsas till inom området.

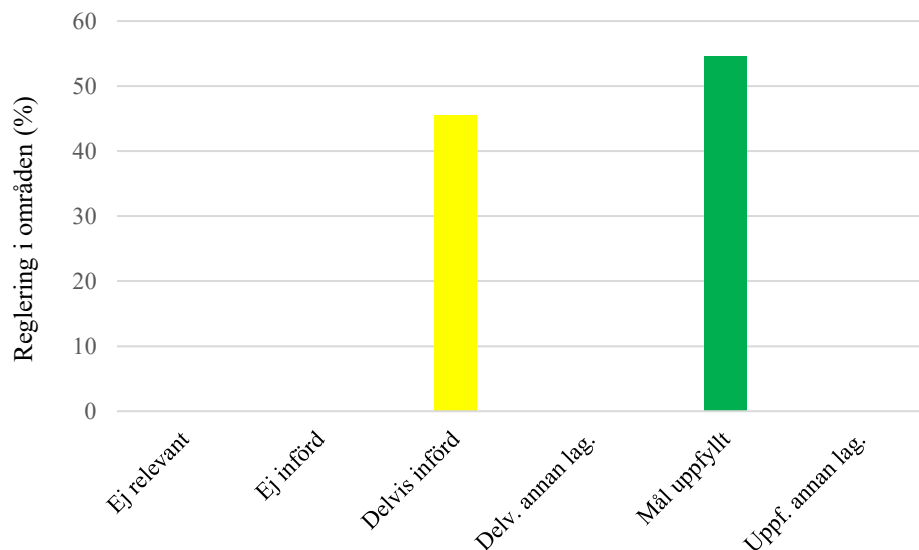
Sammanställning mål för mål

Härefter följer en sammanställning av enkätsvaren med syftet att visa i vilken grad de olika målen för reglering är uppfyllda i nätverket av skyddade områden. Aktuell påverkansfaktor anges som titel för varje mål. Graden av måluppfyllelse i nätverket anges därefter tillsammans med en figur som visar andelen områden i de olika kategorierna för reglering (se tabell 1 för förklaring till kategorierna). Beskrivning av påverkansfaktorer och mål för reglering är ordagrant återgivna från de regionala planerna för marint områdesskydd. Därefter följer en kort text som sammanfattar de kommentarer som de marina handläggarna skrivit till hur de bedömt måluppfyllelse för de enskilda skyddade områdena. Eftersom det inte fanns någon standard för hur kommentarerna skulle skrivas och handläggarna endast skrivit kommentarer där de funnit det lämpligt, ska sammanställningarna inte betraktas som någon absolut sanning. Men de ger ändå en värdefull inblick i hur handläggarna har resonerat.

Sju av målen för reglering i skyddade områden gäller påverkansfaktorer som generellt är svåra att åtgärda, eftersom reglering begränsas till inom området (märkta med asterisk i tabell 2). Detta gäller olika typer av utsläpp som i de flesta fall inte på något framgångsrikt sätt kan utestängas från de skyddade områdena utan behöver åtgärdas i havsområdet i stort. Merparten av dessa mål har hamnat i kategorin ”bristfällig”. Vi har valt att endast redovisa mål för reglering av dessa sju påverkansfaktorer i tabell 2. Övriga mål för reglering redovisas mer detaljerat nedan.

Konstruktioner i vatten

Måluppfyllelse: MÅTTLIG

Beskrivning: Konstruktioner i vatten avser exempelvis broar, vägbankar, bryggor, hamnar, pirar, fundament, fasta sjömärken, utfyllnader, strandfodring, erosionsskydd och vågbrytare. Vindkraftverk beaktas separat.

Mål för reglering: Konstruktioner i vatten är förbjudna i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men särskilda undantag kan göras i följande preciserade bevarandevärden: Rödalgssamhället, Rekryteringsområde för strömning/sill, Sedimentbottnar med fauna, Områden med säsongsbunden is, Vårrastplatser för ejder, Övervintrings- och rastområden för bergand/småskrake/salskrake, Övervintringsområden för storlom/smålom.

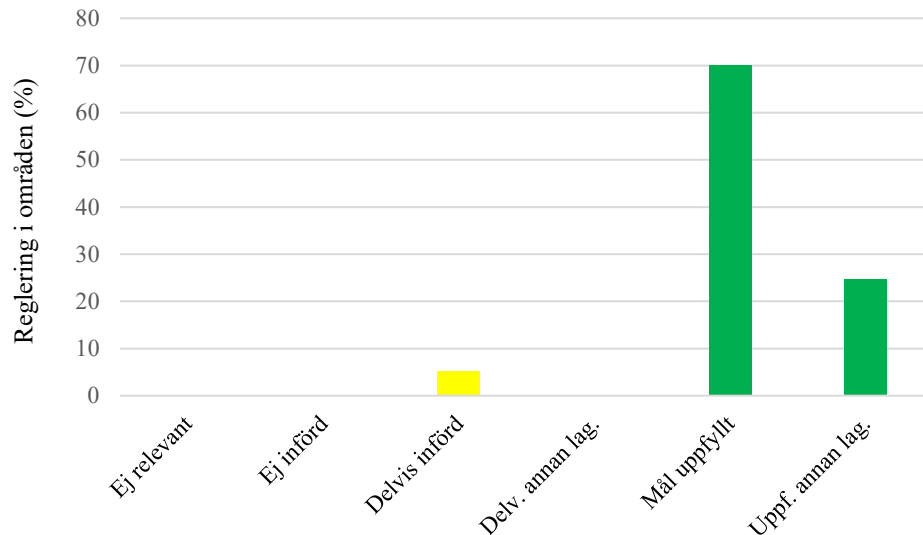
Påverkansfaktorn är reglerad i samtliga områden men endast 55 % av områdena uppnår grön nivå för målet. Måluppfyllelse för nätverket av marina naturreservat bedöms därför som måttlig. I de fall länsstyrelsernas handläggare skrivit in kommentarer till varför de bedömt måluppfyllelse som gul framkommer det att någon form av undantag har skrivits in i reservatsföreskrifterna som gör att påverkansfaktorn ändå kan tillåtas i relevanta preciserade bevarandevärden. Vanligt förekommande formuleringar som öppnar för undantag gäller främst bryggor och kan vara formulerade så här:

- ”Förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd anlägga brygga eller annan anläggning.”
- ”Föreskriften utgör inte ett hinder för att befintliga bryggor som uppförts med erforderligt tillstånd får behållas eller underhållas.”
- ”Förbjudet att placera ut större föremål eller andra anordningar på botten under längre tid eller permanent.” –Att lägga ut en så kallad sommarbrygga är därmed tillåtet.

Det framgår även av handläggarnas kommentarer att den här typen av undantag har tolkats olika beroende på län. Därmed kan ett område ibland ändå hamna i grön kategori trots att undantag finns.

Dumpning

Måluppfyllelse: GOD

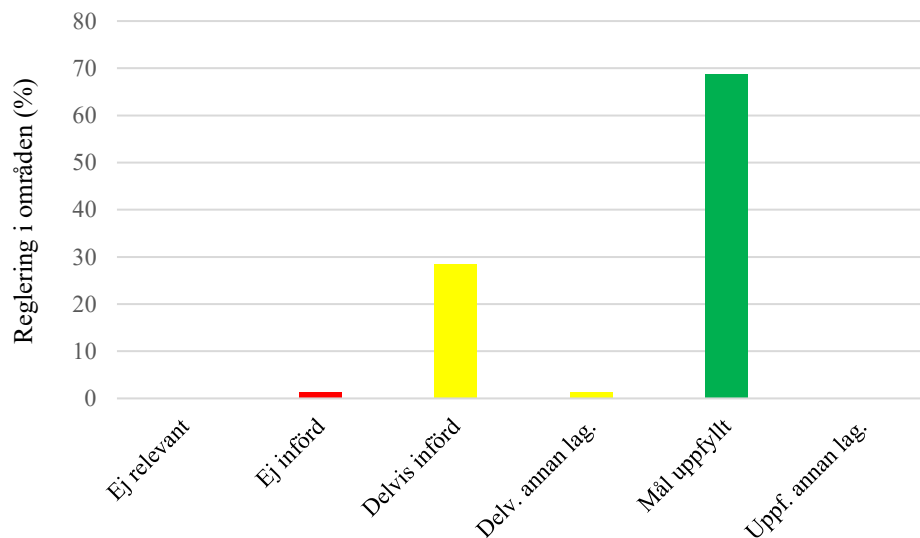
Beskrivning: *Dumpning i havet av muddermassor från sediment eller land, gruvavfall, snö etc. Dumpning kan orsaka att botten och/eller bentiska organismer platsen täcks samt förlust av habitat och arter om förändringen är bestående. Notera att dumpning är förbjudet och kräver särskilt tillstånd. Dumpning kopplad till fritidsbåtar beaktas separat.*

Mål för reglering: *Dumpning är förbjuden i alla preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden.*

Nittiofem procent av områdena bedöms tillhöra grön kategori vilket gör reglering av dumpning till ett av de två mål som uppnår högsta graden av måluppfyllelse i nätverket. Sörmland och Blekinge har satt Y ”Regleras helt med annan lagstiftning” på samtliga av sina områden, medan övriga län har valt att reglera dumpning i reservatsföreskrifterna. Enligt kommentar till ett av de fyra områden som placerats i gul kategori, anges att underhåll av farleder är undantagna i reservatsföreskrifterna.

Kablar och rörledningar

Måluppfyllelse: MÅTTLIG

Beskrivning: Kablar och rörledningar i havet, exempelvis el- eller telekablar, gasledning etc., påverkar botten. Vid utplacering av kablar och ledningar kan sprängningar behöva göras.

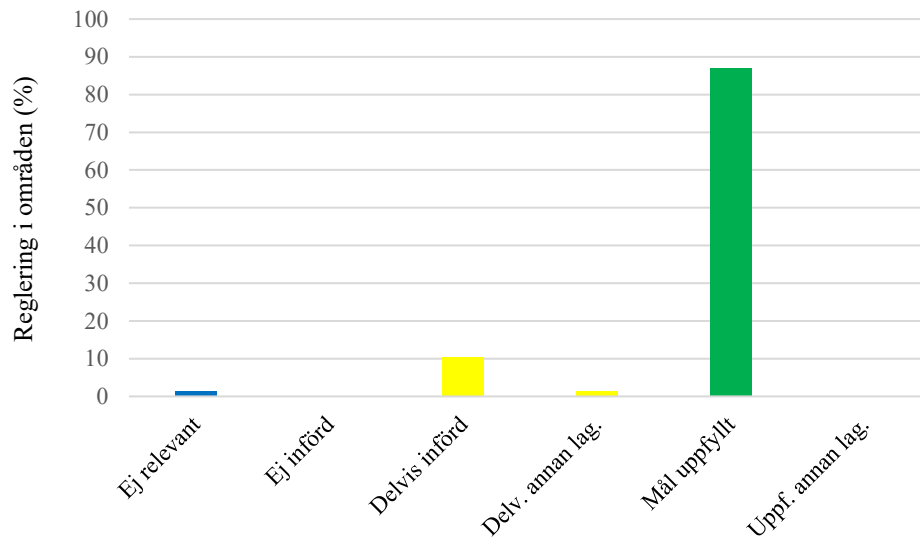
Mål för reglering: Nya kablar och rörledningar är förbjudna i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men särskilda undantag kan göras i följande preciserade bevarandevärden: Åsöar i Östersjön, Skär i Östersjön, Områden med syresatt vattenmassa under haloklinen, Övervintringsområden för alfågel, Vårastplatser för ejder, Övervintringsområden och rastplatser för bergand/småskrake/salskrake, Häckningsplatser för ejder och svärta, häckningsplatser för tobisgrissla, Häckningsplatser för sillgrissla/tordmule, Häckningsplatser för gråtrut/östersjösilltrut, Häckningsplatser för skräntärna, Övervintringsområden för storlom/smålom, Öar och skär för knubbsäl/vikare/gråsäl.

Andelen områden som uppnår grön nivå för målet ligger under 70 % vilket gör att måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden bedöms som måttlig. I de fall länsstyrelsernas handläggare skrivit in kommentarer till varför de bedömt måluppfyllelse som gul framkommer det att någon form av undantag har skrivits in i reservatsföreskrifterna som gör att påverkansfaktorn ändå kan tillåtas i relevanta preciserade bevarandevärden. Vanligt förekommande formuleringar som öppnar för undantag kan vara formulerade så här:

- ”Förbjudet utan länsstyrelsens tillstånd att anlägga master, dra fram ledningar eller kablar.”
- ”Förbjudet att permanent dra fram kablar eller rörledningar.” –Att lägga ut rör eller kablar tillfälligt kan därmed vara tillåtet.
- ”Föreskriften utgör inte ett hinder för drift, underhåll och reparationer av befintliga ledningar.”

Vindkraft (konstruktion)

Måluppfyllelse: TÄMLIGEN GOD

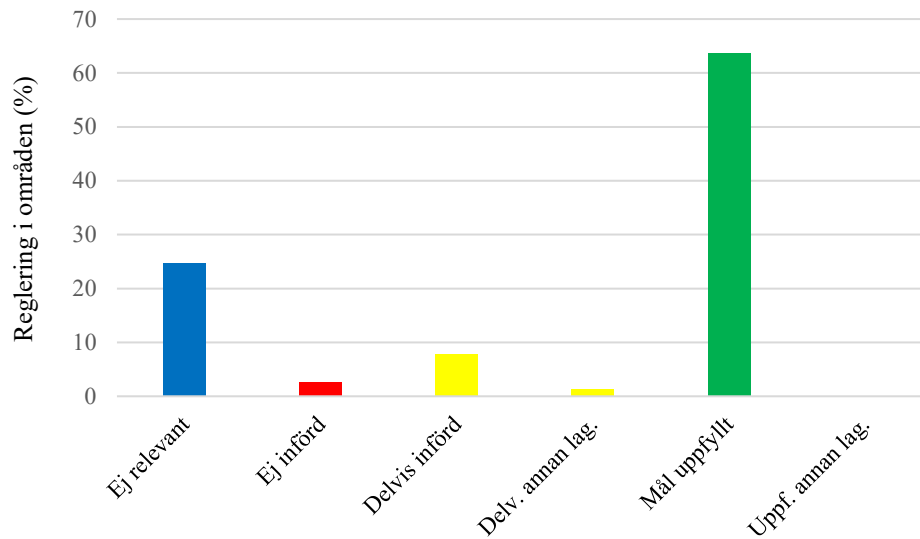
Beskrivning: Etablering av vindkraft i havet, inklusive på skär och små öar, kan orsaka kraftiga impulsiva ljud, t.ex. vid pålning av fundament. Notera att vi särskiljer konstruktions- och produktionsfas av vindkraft. Kablar till vindkraftverken beaktas separat.

Mål för reglering: Konstruktion av vindkraftverk är förbjuden i alla preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden.

Påverkansfaktorn är reglerad i samtliga områden där det bedöms vara relevant. Över 80 % av områdena bedöms tillhöra grön kategori vilket gör att reglering av vindkraft konstruktion bedöms som tämligen god. Nio områden har placerats i gul kategori. Enligt kommentar till ett av dessa områden anges i reservatsföreskrifterna ”Förbjudet utan länsstyrelsens tillstånd att anlägga master...”. Det är formuleringen ”..utan länsstyrelsens tillstånd..” som gör att området bedömts som gult.

Vindkraft (produktion)

Måluppfyllelse: TÄMLIGEN GOD

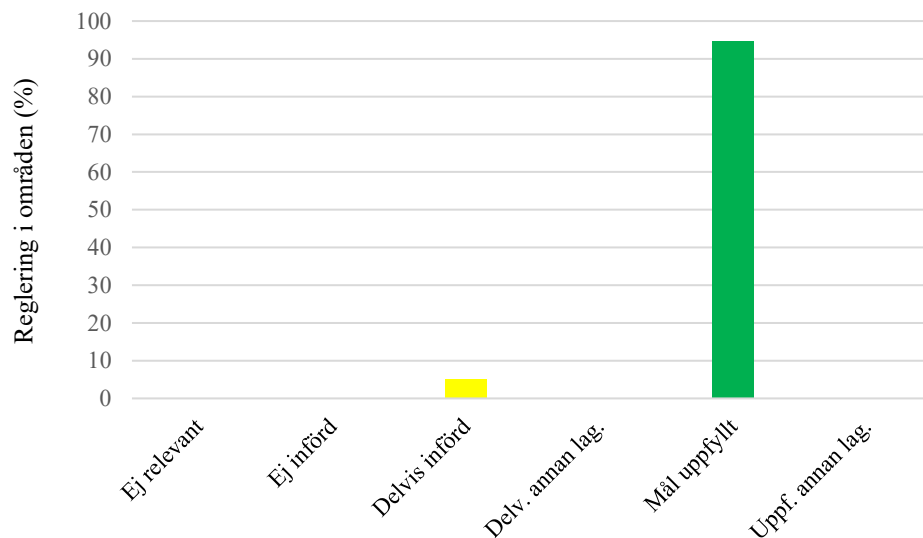
Beskrivning: Produktion av vindenergi i havet, inklusive på skär och små öar, genererar ett lågt och konstant ljud som inkluderar vibrationer. Vindkraftverk kan även ge upphov till ljus, men kunskapen om dess effekter är idag begränsad. Notera att vi särskiljer konstruktions- och produktionsfas av vindkraft. Kablar till vindkraftverken beaktas separat.

Mål för reglering: Produktion av vindenergi är begränsad i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men förbjuden i följande preciserade bevarandevärden: Estuarier, Övervintringsområden för alfågel, Vårrastplatser för ejder, Övervintrings- och rastområden för bergand/småskrake/salskrake, Häckningsplatser för ejder/svärta, Häckningsplatser för tobisgrissla, Häckningsplatser för sillgrissla/tordmule, Häckningsplatser för östersjösilltrut/gråtrut, Häckningsplatser för skräntärna, Övervintringsområden för smålom/storlom, Kärnområden för tumlare.

Reglering av påverkansfaktorn har bedömts som ej relevant för tjugo områden vilket i de flesta fall beror på att nyetablering är förbjuden och inga vindkraftverk finns sedan tidigare. Några handläggare har i stället satt sina områden som mål uppfyllt av samma skäl. Två områden har bedömts till röd kategori (relevanta för reglering men reglering ej införd). Dessa två områden har dock ingen etablerad vindkraft i dagsläget och bedömts till gul kategori för reglering av vindkraft konstruktion. En handfull områden har även bedömts till gul kategori sannolikt i de flesta fall för att de bedömts till gul kategori för konstruktion. När bedömningarna summeras hamnar måluppfyllelsen för vindkraftsproduktion i nätverket av marina naturreservat till tämligen god. Det vore antagligen bra att räkna om fördelningen efter en mer samstämmig bedömning. Men bilden av att mål för reglering gällande vindkraftsproduktion uppnås i relativt hög grad kommer sannolikt bestå.

Utvinning av sand och sten

Måluppfyllelse: GOD

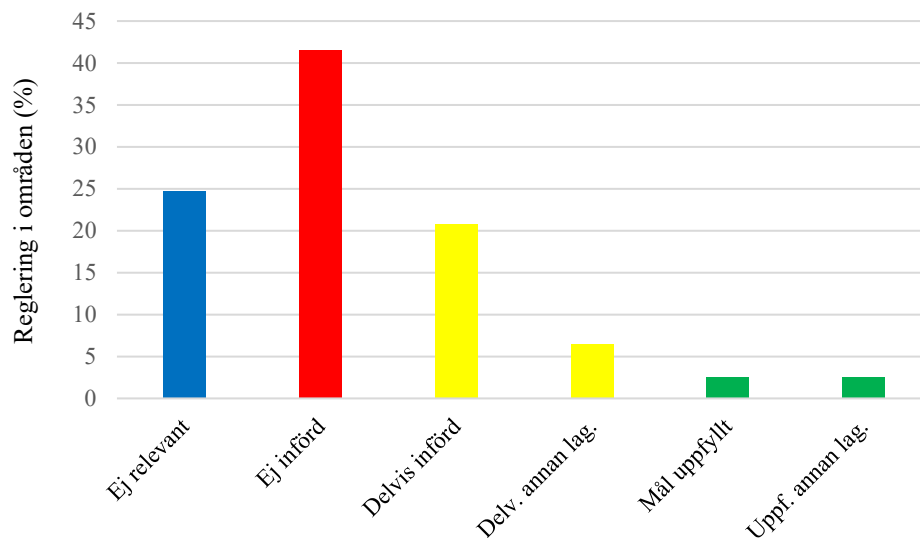
Beskrivning: *Utvinning av sand och sten i havet innebär att uttag av bottensubstrat till t.ex. konstruktioner, eroderingsskydd på land, landutfyllnader m.m. Utvinning av sand och sten orsakar hög dödlighet hos bentiska organismer eftersom både arter och habitat tas bort.*

Mål för reglering: *Utvinning av sand och sten är förbjuden i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men särskilda undantag kan göras i följande preciserade bevarandevärden: Områden med säsongsbunden is, Områden med syresatt vattenmassa under haloklinen, Vårrastplatser för ejder, Övervintrings- och rastområden för bergand/småskrake/salskrake, Övervintringsområden för storlom/smålom.*

Påverkansfaktorn är reglerad i samtliga områden och mål för reglering uppnås i alla områden utom fyra. Detta gör utvinning av sand och sten till ett av de två mål som uppnår högsta graden av måluppfyllelse i nätverket av marina naturreservat. Enligt kommentar till ett av de områden som placerats i gul kategori anges att reglering inte gäller husbehovstäkt av grus på av länsstyrelsen anvisad plats.

Sjöfart

Måluppfyllelse: DÅLIG

Beskrivning: *Sjöfart avser affärsmässig sjöfart/yrkestrafik. Handelsfartyg som transporterar gods eller passagerare för annans räkning, passagerartrafik (> 12 passagerare) samt skärgårdstrafik. Även fiskefartyg ingår då de inte fiskar. De fysiska störningar som sjöfarten kan ge upphov till är bland annat genom t.ex. propellerverkan och ankringsskador. Skadorna blir som störst i grunda områden. Sjöfarten kan även bidra till förändrade hydrografiska förhållanden med ökad grumling av vattnet. När det gäller ljud, så anses sjöfarten (yrkestrafik) främst ge upphov till kontinuerligt ljud, men kan även generera impulsivt ljud, t.ex. vid kavitation från propellrar. Såväl utsläpp som olyckor inkluderas. Fritidsbåtar beaktas separat.*

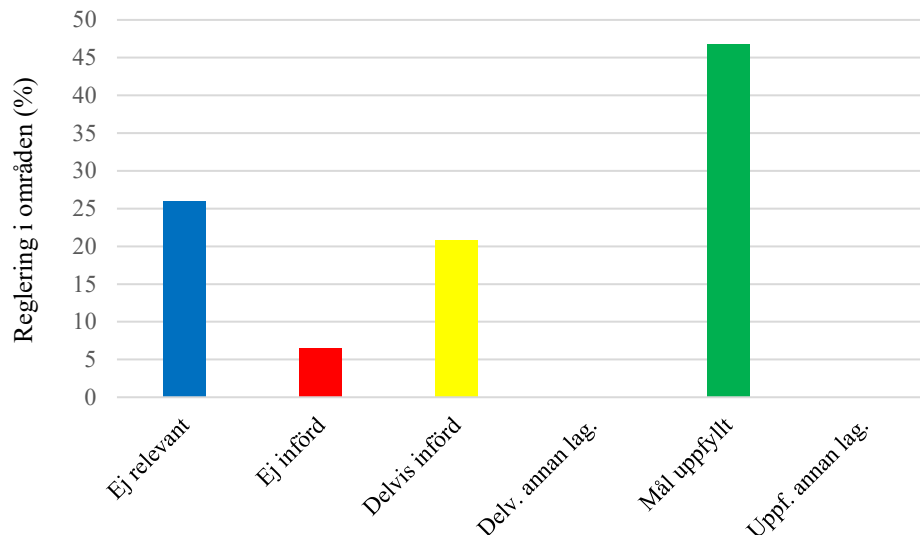
Mål för reglering: *Sjöfart är förbjuden i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men särskilda undantag kan göras i följande preciserade bevarandevärden: Sandbankar (djup mjukbotten), Rekryteringsområde för torsk, Sedimentbotten med fauna, Områden med säsongsbunden is, Områden med syresatt vattenmassa under haloklinen, Rev (djup hårdbotten), Blåmusselbäddar (djup hårdbotten).*

För de områden där reglering av sjöfart anses vara relevant, är påverkansfaktorn oreglerad i över 50% av fallen. Därmed har måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden bedöms som dålig. Enligt handläggarnas kommentarer till områden som bedömts till gul kategori anges att fartbegränsningar införts eller att det råder förbud mot permanent boj/ankring (dock ej tillfällig), samt i vissa fall att det står i föreskrifterna: "Det är förbjudet att framföra fartyg på sådant sätt att naturmiljön eller besökare i området störs. Fartyg ska framföras med visande av gott sjömanskap och med extra hänsyn till naturmiljöns känsliga karaktär genom att minimera användandet av motorer samt hålla låg fart och en dämpad ljudnivå". Reglering av sjöfart har bedömts som ej relevant för tjugo områden. Skäl som anges i kommentarer är avsaknad av farleder, skärgårdstrafik och yrkesfiske i

området. För några av områdena anges att det förvisso finns farleder och fyrar men att dessa endast används av fritidsbåtar.

Muddringar och breddningar för sjöfartsleder

Måluppfyllelse: MÅTTLIG

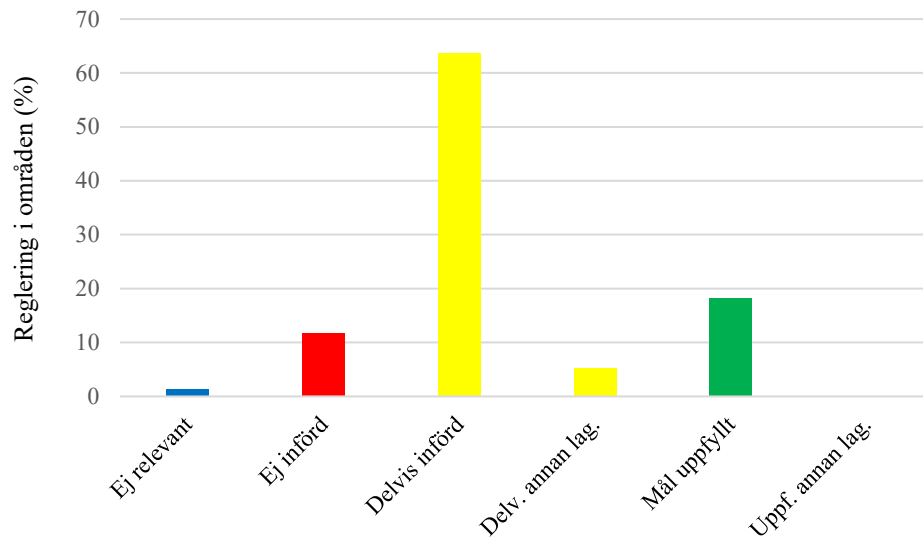
Beskrivning: *Större muddringar och breddningar för farleder avses. Belastningen tillförsel av impulsivt ljud härrör från sprängningar och kontinuerligt ljud härrör från muddringar. Eventuell dumpning av det muddrade materialet i havet beaktas separat, liksom mindre muddringar med syfte att öka framkomligheten för fritidsbåtar*

Mål för reglering: *Muddring och breddningar för farleder är förbjudna i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men särskilda undantag kan göras i följande preciserade bevarandevärden: Havsgrottor, Områden med säsongsbunden is, Områden med syresatt vattenmassa under haloklinen.*

Påverkansfaktorn är relevant för ca. 75% av områdena och endast reglerad i fem områden. Över 40 % av områdena har bedömts till grön kategori, varvid måluppfyllelse i nätverket av naturreservat bedöms som måttlig. I de fall länsstyrelsernas handläggare skrivit in kommentarer till varför de bedömt områden till röd kategori framkommer det att farledshållning är inskriven som undantag i reservatsföreskrifterna. Kommentarer till områden i gul kategori anger att muddring för sjöfartens behov enligt reservatsföreskrifterna är tillståndspliktig.

Fritidsbåtar och båtliv

Måluppfyllelse: BRISTFÄLLIG

Beskrivning: Fritidsbåtar och båtliv, friluftsliv och de aktiviteter som bedrivs av besökare hanteras gemensamt eftersom de generellt påverkar marina värden på likartat sätt. Vattensportar och annan vattensport inkluderas. Ankring och propellerverkan kan orsaka fysisk störning på botten och förändrade hydrografiska förhållanden som ökad turbiditet, särskilt i grunda områden. Utsläpp av näringsämnen har inte tagits med, eftersom det sedan år 2015 är förbjudet att släppa ut toalettavlopp från fritidsbåtar i hela Sveriges sjöterritorium. Notera dock att utsläpp av bad-disk-tvättvatten kan vara relevant att reglera. Det är viktigt att betona att skyddade områden i många fall syftar till att främja friluftsliv, men det är viktigt att friluftslivet inte skadar de marina värdena. Bedömningar av friluftslivets påverkan bör göras specifikt för varje enskilt skyddat område, baserat på tillgänglig kunskap (habitatdata, besöksstryck etc.).

Mål för reglering: Friluftsliv är begränsat i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men kan förekomma i följande preciserade bevarandevärden: Sandbankar, Estuarier, Vikar och sund, Små Östersjövikar, Sävområden, Rev (grund & djup hårbotten), Blåmusselbäddar (grund & djup hårbotten), Stora perenna brunalg, Rödalgsamhället, Perenna trådalgsamhället, Rekryteringsområde för strömming/sill, Rekryteringsområde för harr, Sandbankar (djup mjukbotten), Rekryteringsområde för torsk, Sedimentbottnar med fauna, Områden med syresatt vattenmassa under haloklinen.

Målet är formulerat på ett sätt som öppnar för frågor. Preciserade bevarandevärden som kan vara känsliga för fysisk påverkan från fritidsbåtar omfattar bland annat naturtyperna Laguner, Sandbankar, Estuarier samt Vikar och sund. Den rödlistade naturtypen Laguner omnämns inte i målet medan de övriga naturtyperna anges som preciserade bevarandevärden där friluftsliv kan förekomma. Detta antyder att målet ska implementeras på olika sätt beroende på vilken naturtyp det gäller. Men det är inte tydligt på vilket sätt implementeringen bör skilja sig åt eller vilken typ av begränsning som avses i målet. Påverkansfaktorn är reglerad i många områden men

enligt handläggarnas bedömning uppnår färre än 20 % av områdena grön nivå för målet. Måluppfyllelse bedöms därför som bristfällig.

I flera av syftesbeskrivningarna till områdena framgår att områdena ”...ska ha en låg grad av påverkan” men även att de ska ”...tillgodose friluftslivets behov av förtöjningsplatser för båtar”. Båtlivet utgör en viktig möjlighet för människor att knyta an till naturen och kan i många fall vara det främsta sättet för besökare att ta sig ut till de skyddade områdena. Båtlivet behöver dock regleras så att det inte skadar marina naturvärden. För ca. hälften av områdena har länsstyrelsernas handläggare noterat vilka regleringar relaterade till båtlivet som införts. Det är tre typer av begränsningar som är vanligt förekommande:

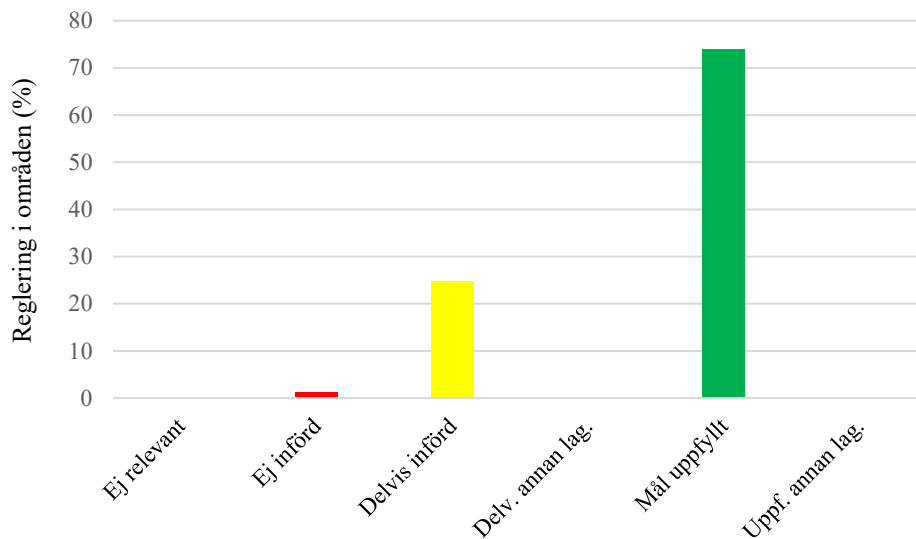
- Förbud mot eller begränsning av motordriven farkost
 - Är den mest vanliga typen av begränsning men exakt hur begränsningen är formulerad varierar mycket mellan områden. Begränsningen kan till exempel gälla vattenskoter, vattenskidåkning, farkost med vattenjetdrift, förbud mot tomgångskörning och laddning av batteri, att framföra motordriven farkost på störande sätt eller att anordna ett sportarrangemang för motorbåtar. Det förekom endast ett totalförbud mot samtliga motordrivna farkoster i angivet delområde.
- Maxtid för ankring
 - Varierar mellan ett till fem dygn beroende på område.
- Fartbegränsning till 5 knop
 - Angiven plats för fartbegränsning varierar beroende på område och kan gälla till exempel angivna sund, 150 m från huvudön eller grundare än 6 m.

Utefter vad som gått att utläsa av handläggarnas kommentarer är skillnaden mellan de områden som bedömts som gula jämfört med de områdena som uppnått grön nivå att de gula områdena i snitt har en av dessa tre regleringar medan de gröna har fler än en reglering.

Även om behovet av reglering i viss mån är områdesspecifik beroende på vilka preciserade bevarandevärden som finns i området och hur högt besöksstrycket är kan det vara bra att länsstyrelserna ser över möjligheten att till viss del standardisera reglerna kring båtliv i marina naturreservat. Det kan underlätta för båtägare att veta vad som förväntas av dem när de besöker ett naturreservat och även göra det lättare att bedöma om mål för reglering är uppnådda. Att sätta en maxtid för ankring kan vara motiverat i vissa naturreservat där några båtägare tenderar att använda sin båt som en permanent förtöjd ”sommarstuga”. Men denna typ av reglering kan även medföra negativa konsekvenser så som ett högre ankrings slitage på botten med känslig vegetation och även pressa båtägare att bryta mot reservatsföreskrifterna i hårt väder. Det är därför viktigt att noga väga fördelar mot nackdelar gällande maxtid för ankring.

Muddring och dumpning

Måluppfyllelse: TÄMLIGEN GOD

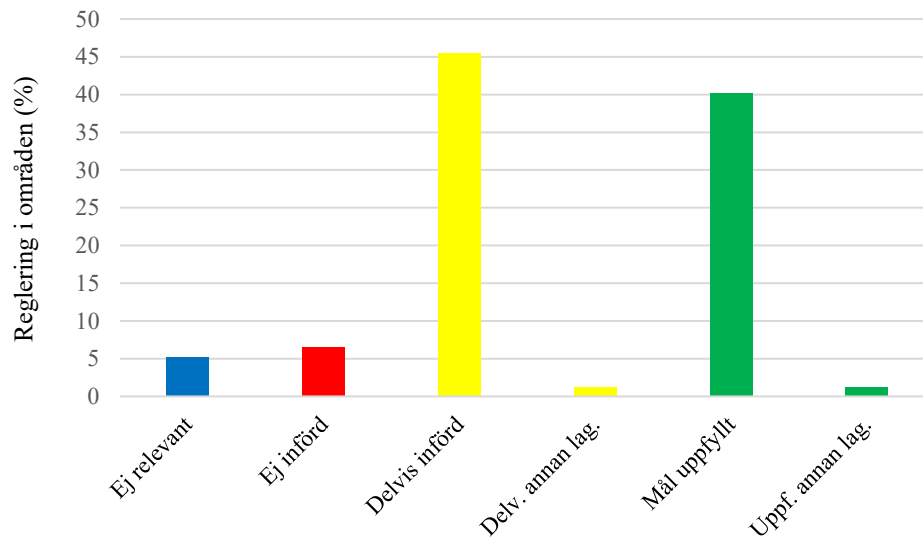
Beskrivning: Mindre muddringar och dumpningar som görs i syfte att öka framkomligheten för fritidsbåtar. Muddring för fritidsbåtar förekommer i grunda områden och dumpning förekommer i djupa områden. Muddring för sjöfart (yrkestrafik) beaktas separat.

Mål för reglering: Muddring och dumpning (fritidsbåtar) är förbjuden i alla preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden.

Påverkansfaktorn är relevant för samtliga områden och endast oreglerad i ett område. Över 70 % av områdena har bedömts till grön kategori, varvid måluppfyllelse i nätverket av marina naturreservat bedöms som tämligen god. I de fall länsstyrelsernas handläggare skrivit in kommentarer till varför de bedömt måluppfyllelse som gul framkommer det att muddring inte är helt förbjuden enligt reservatsföreskrifterna utan i stället är tillståndspliktig (oftast i ett specificerat område i reservatet).

Forskning och undersökningar

Måluppfyllelse: MÅTTLIG

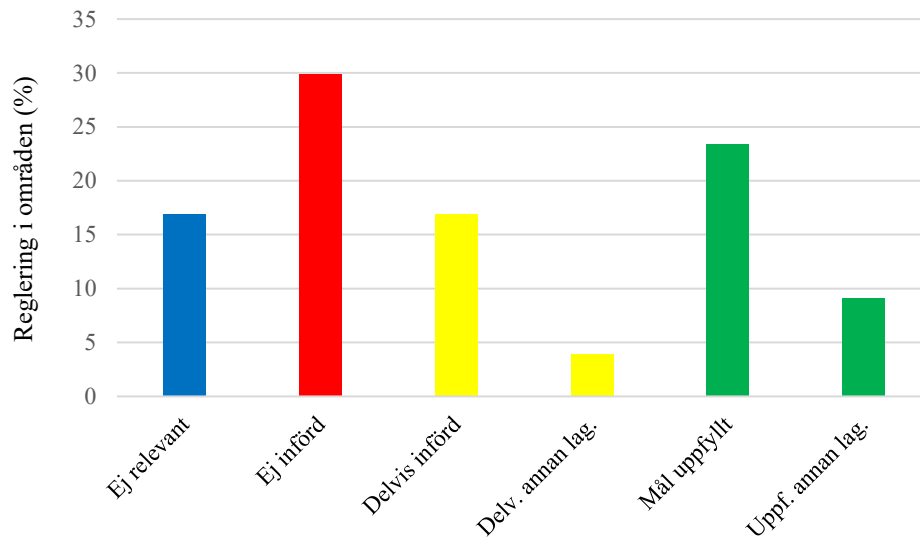
Beskrivning: Forskning och undersökningar omfattar biologisk och fysisk övervakning, inventeringar och kartläggning. Påverkan beror på vilken verksamhet/aktivitet det rör sig om och därmed måste bedömningar göras från fall till fall.

Mål för reglering: Forskning och undersökningar är begränsade i alla preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden.

Påverkansfaktorn har bedömts som relevant för de flesta områdena och är reglerad åtminstone till viss del i majoriteten av fallen. Över 40 % av områdena har bedömts till grön kategori, varvid måluppfyllelse i nätverket av naturreservat bedöms som måttlig. I de fall länsstyrelsernas handläggare skrivit in kommentarer till varför de bedömt områden till gul kategori framkommer det att målet anses delvis uppnått genom förbud mot att plocka och samla in växter och djur, och/ eller förbud mot muddring och sprängning eller att forskning och undersökningar är tillståndspliktig. I flera syftesbeskrivningar framkommer det att reservaten ska kunna användas för utbildning, forskning, och/ eller miljöövervakning.

Militära aktiviteter

Måluppfyllelse: BRISTFÄLLIG

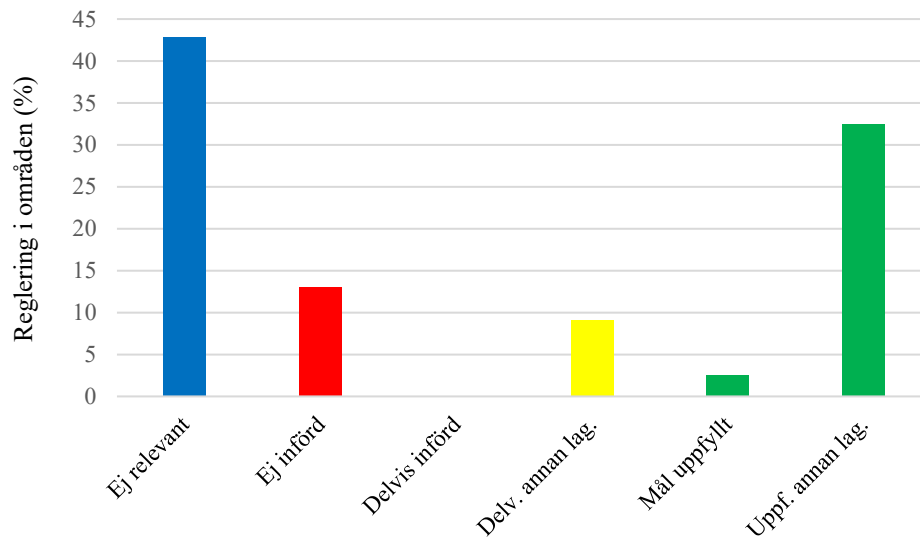
Beskrivning: Militära aktiviteter kan vara övningar som omfattar användning av sprängmedel och sonar. Den belastning som militära aktiviteter orsakar beror på vilken typ av verksamhet/aktivitet det handlar om. Bedömningar måste därför göras från fall till fall. Sekretess av militärens verksamhet kan dock försvåra bedömningen.

Mål för reglering: Militära aktiviteter är begränsade i alla preciserade bevarandeärden i marina skyddade områden.

För 30 % av områdena är påverkansfaktorn oreglerad trots att den bedömts som relevant och andelen områden som uppnår grön nivå för målet ligger under 40 % vilket gör att måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden bedöms som bristfällig. I de fall länsstyrelsernas handläggare skrivit in kommentarer till hur de bedömt måluppfyllelse framkommer det att flera områden i röd kategori har formuleringar i föreskrifterna som uttryckligen undantar militär verksamhet från reglering. Områden i gul kategori har undantag för viss militär verksamhet. Det framgår inte i kommentarerna vad som skiljer de områden där annan lagstiftning bedömts uppfylla målet helt eller delvis från övriga områden, eller vilken annan lagstiftning som avses.

Pelagisk trålning

Måluppfyllelse: BRISTFÄLLIG

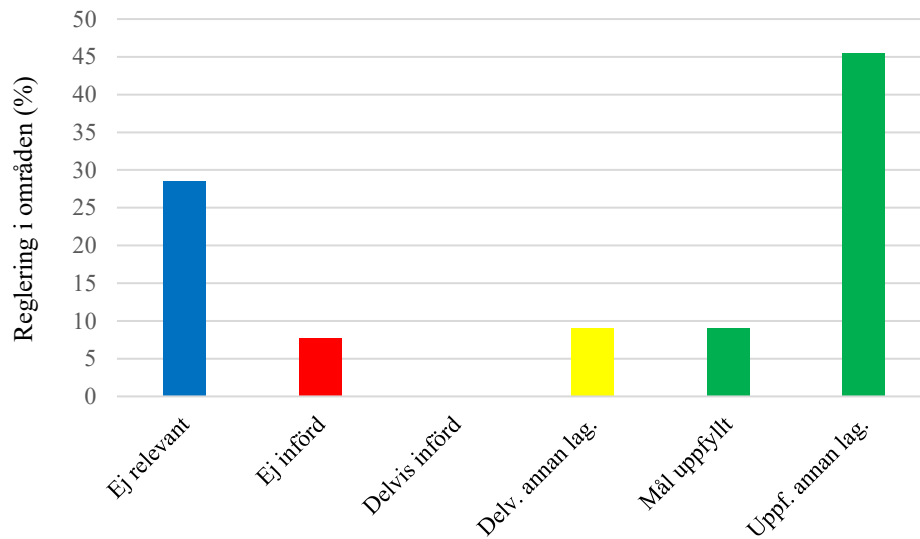
Beskrivning: *Pelagisk trålning avser trålning i fria vattenmassan. Det pelagiska fisket med aktiva redskap i Östersjön använder huvudsakligen flyttrål eller parflyttrål (där två båtar drar trålen tillsammans). Pelagiska redskap som dras så pass nära botten att de skadar botten, beaktas under bottenstrålning.*

Mål för reglering: *Pelagisk trålning är begränsad i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men är förbjuden i följande preciserade bevarandevärden: Essentiella länkar för vandrande fisk, Kärnområden för tumlare. Pelagisk trålning kan förekomma i följande preciserade bevarandevärden: Sandbankar (djup mjukbotten), Sedimentbottnar med fauna, Områden med säsongsbunden is, Områden med sysresatt vattenmassa under haloklinen, Rev (djup hårbotten), Blåmusselbäddar (djup hårbotten).*

Reglering av pelagisk trålning har bedömts som ej relevant för strax över 40 % av områdena. När dessa områden räknats bort är påverkansfaktorn oreglerad i strax över 20 % av områdena vilket gör att måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden bedöms som bristfällig. I de fall länsstyrelsernas handläggare skrivit in kommentarer till hur de bedömt måluppfyllelse hänvisas det ofta till om området ligger inom eller utanför trålgränsen och/ eller om det finns inflyttningssgräns.

Bottentrålning

Måluppfyllelse: MÅTTLIG

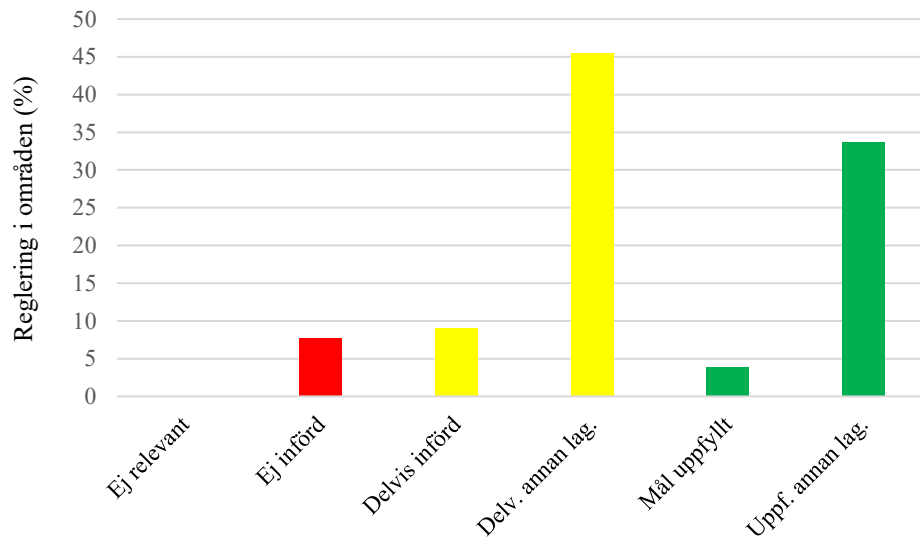
Beskrivning: Bottentrålning omfattar även pelagiska redskap som dras nära botten och skadar bottenmiljön. Hit räknas redskap så som snurrevad, skrapor etc. När det gäller såväl pelagisk trålning som bottentrålning så finns idag en så kallad trålgräns, vilken ligger tre respektive fyra sjömil från den svenska kusten beroende på kuststräcka. Innanför trålgränsen är trålfiske i dag förbjudet, men undantag finns. Utanför trålgränsen, regleras bottentrålning inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik och då krävs samråd med Sveriges grannländer och EU-kommissionen.

Mål för reglering: Bottentrålning är förbjuden i alla preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden.

Reglering av bottentrålning har bedömts som ej relevant för strax över 25 % av områdena. När dessa områden räknats bort har hälften av de kvarvarande områdena bedömts till grön kategori, vilket gör att måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden bedöms som måttlig. I de fall länsstyrelsernas handläggare skrivit in kommentarer till hur de bedömt måluppfyllelse hänvisas det i flera fall till om området ligger inom eller utanför trålgränsen och/ eller om det finns inflyttningsgräns.

Mängdfångande redskap

Måluppfyllelse: BRISTFÄLLIG

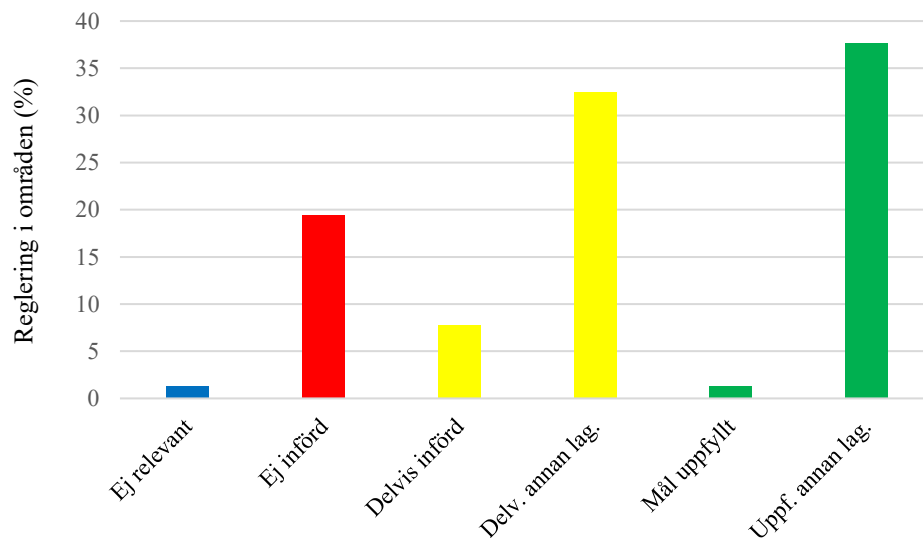
Beskrivning: Mängdfångande redskap avser passivt fiske med bottensatta nät, flytgarn/nät, krokfiske (långrev som läggs ut över natten), burar och fällor. Både kommersiellt fiske och fritidsfiske inkluderas. Fisket med passiva redskap i Östersjön, Bottenviken och Bottenhavet är omfattande och diverst. Det består av fiske efter bland annat torsk, ål, lax, sik, sill/strömming, abborre, gädda, sjurygg, rödspätta och piggvar. Redskap som förloras blir så kallade spökreddskap (fortsätter att fånga och döda fisk och skaldjur under lång tid). Spökreddskap inkluderas här, men ligger även under påverkansfaktorn marint skräp. Trålning beaktas separat. Bedömningar av påverkan från fiske med mängdfångande redskap bör göras specifikt för varje enskilt skyddat område, baserat på tillgänglig kunskap (habitatdata, fisketryck etc).

Mål för reglering: Fiske med mängdfångande redskap är begränsat i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men förbjudet i följande preciserade bevarandevärden: Essentiella länkar för vandrande fisk.

Reglering av fiske med mängdfångande redskap har bedömts som relevant för samtliga områden. Eftersom målet är uppfyllt i färre än 40 % av områdena bedöms måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden som bristfällig. I de fall länsstyrelsernas handläggare kommenterat hur de bedömt måluppfyllelse framgår det att länen har skilda uppfattningar om hur påverkansfaktorn bör regleras. Ett län hänvisar till instruktioner från HaV att fiskeregleringar ska ske via den allmänt gällande fiskelagstiftningen, och har därför inte infört några regleringar av vare sig nät eller spöfiske i skyddade områden. Andra län har förbjudit t.ex. nätfiske i utpekade delområden via reservatsföreskrifterna men målet anses endast delvis uppnått eftersom fiskerättsinnehavare eller de med tillstånd från fiskerättsinnehavare undantagits. För ett marint naturreservat som ligger i riksintresse för yrkesfisket har underhåll av fasta fiskeredskap (ålfångande redskap) undantagits.

Handredskapsfiske (fiske med spö, krok och lina)

Måluppfyllelse: BRISTFÄLLIG

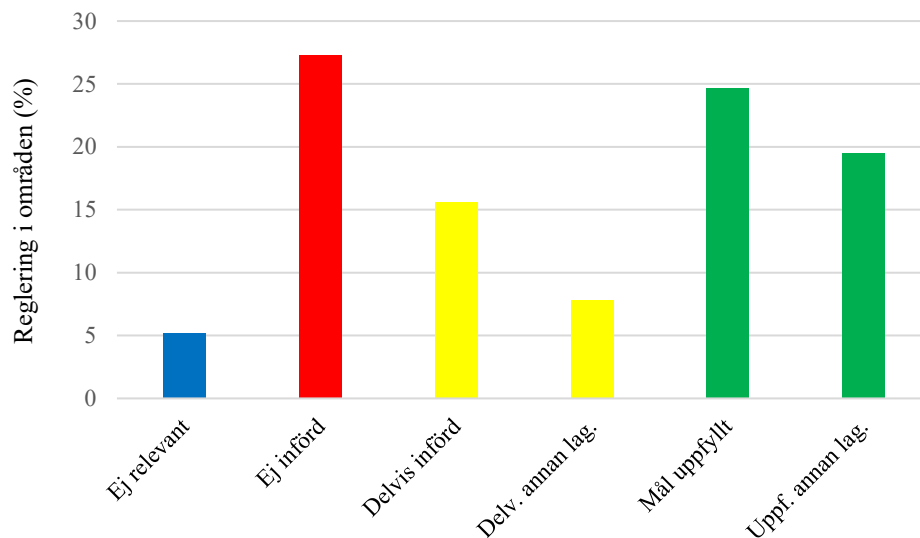
Beskrivning: Handredskapsfiske avser fiske med spö, krok och lina. Bedömningar av påverkan från handredskapsfiske bör göras specifikt för varje enskilt skyddat område, baserat på tillgänglig kunskap (habitatdata, fisketryck etc).

Mål för reglering: Handredskapsfiske kan förekomma i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men är begränsat i följande preciserade bevarandevärden: Estuarier, Essentiella länkar för vandrande fisk, Rekryteringsområden för kustlevande rovfisk, Rekryteringsområden för sik, Rekryteringsområden för plattfisk, Rekryteringsområden för siklöja, Rev (grund & djup hårdbotten), Blåmusselbäddar (grund & djup hårdbotten), Rekryteringsområden för harr, Rekryteringsområden för torsk, Övervintringsområden för alfågel, Vårrastplatser för ejder, Övervintrings- och rastområden för bergand/småskrake/salskrake, Häckningsplatser för ejder och svärta, Häckningsplatser för tobisgrissla, Häckningsplatser för sillgrissla/tordmule, Häckningsplatser för östersjösilltrut/gråtrut, Häckningsplatser för skräntärna, Övervintringsområden för storlom/smålom, Öar och skär för knubbsäl/vikare/gråsäl, Kärnområden för tumlare.

Handredskapsfiske har bedömts som relevant för samtliga områden förutom för ett biotopskyddsområde. Eftersom målet är uppfyllt i färre än 40 % av områdena bedöms måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden som bristfällig. Enligt några kommentarer från handläggare framgår det att målet anses endast delvis uppnått för vissa områden eftersom fiskerättsinnehavare eller de med tillstånd från fiskerättsinnehavare undantagits i föreskrifterna.

Fågeljakt

Måluppfyllelse: BRISTFÄLLIG

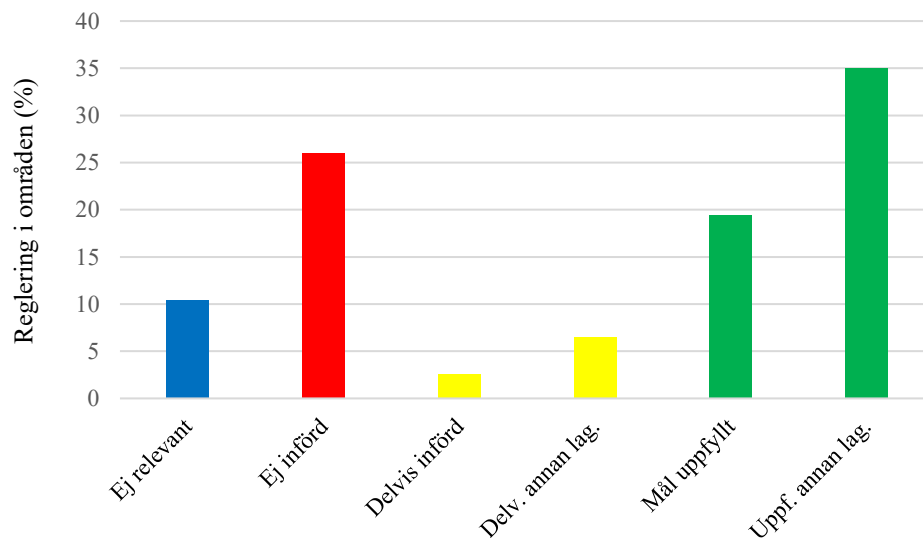
Beskrivning: *Fågeljakt avser jakt på sjöfågel och kustfågel.*

Mål för reglering: *Fågeljakt är begränsad i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men förbjuden i följande preciserade bevarandevärden: Häckningsplatser för ejder och svärta, Häckningsplatser för tobisgrissla, Häckningsplatser för sillgrissla/tordmule, Häckningsplatser för östersjösilltrut/gråtrut, Häckningsplatser för skräntärna, Öar och skär för knubbsäl/vikare/gråsäl, Kärnområden för tumlare.*

Fågeljakt har bedömts som relevant för alla områden förutom fyra. Eftersom påverkansfaktorn är oreglerad i över 20 % av områdena bedöms måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden som bristfällig. I de fall länsstyrelsernas handläggare kommenterat hur de bedömt måluppfyllelse framgår det att det råder viss osäkerhet kring hur påverkansfaktorn bör regleras. Några län hänvisar till att målet är uppfyllt via jaktlagstiftningen och därför inte regleras via reservatsföreskrifterna. I flera fall har målet bedömts som delvis uppnått genom reservatsföreskrifter men inte helt eftersom alla potentiella häckningsplatser i området inte omfattas. För de områden som bedömts till grön kategori genom reglering via reservatsföreskrifter framkommer det i flera fall att det råder totalförbud mot fågeljakt (ibland med undantag för kråka eller gäss som betar på åker).

Säljakt

Måluppfyllelse: BRISTFÄLLIG

Beskrivning: Säljakt avser all jakt på de sälararter som förekommer i Sverige.

Mål för reglering: Säljakt är begränsad i alla relevanta preciserade bevarandevärden i marina skyddade områden, men förbjuden i följande preciserade bevarandevärden: Häckningsplatser för ejder och svärta, Häckningsplatser för tobisgrissla, Häckningsplatser för sillgrissla/tordmule, Häckningsplatser för östersjösilltrut/gråtrut, Häckningsplatser för skräntärna, Öar och skär för knubbsäl/vikare/gråsäl, kärnområden för tumlare.

Säljakt har bedömts som relevant för alla utom åtta områden. Eftersom påverkansfaktorn är oreglerad i över 20 % av områdena bedöms måluppfyllelse i nätverket av skyddade områden som bristfällig. För de områden som bedömts till grön kategori genom reglering via reservatsföreskrifter framkommer det i flera fall att det råder totalförbud mot jakt (ibland med undantag för skyddsjakt).

Slutsatser

En relativt låg andel av mål för reglering av påverkan, uppnår god eller tämligen god måluppfyllelse i nätverket av marina naturreservat och biotopskyddsområden. Merparten av målen hamnar i stället i den näst sämsta kategorin ”bristfällig reglering”. För mål för reglering av sjöfart, militära aktiviteter, handredskapsfiske, samt fågel- och säljakt har en hög andel områden klassats till ”röd kategori”, vilket innebär att ingen reglering har införts trots att reglering anses relevant. Det är inte ovanligt att det förekommer formuleringar i reservatsföreskrifterna som helt undantar sjöfart eller militära aktiviteter från reglering. Flera mål har även en hög andel av områden i ”gul kategori”, vilket betyder att påverkansfaktorn delvis är reglerad men inte i tillräcklig utsträckning för att målet ska anses uppfyllt. Detta gäller bland annat mål för reglering av konstruktioner i vatten, kablar och rörledningar, mängdfångande redskap, samt handredskapsfiske. Undantag har ofta skrivits in i reservatsföreskrifterna för t.ex. redan befintliga fastigheter eller för

fiskerättsinnehavare. Det är viktigt att notera att undantag för markägare eller olika aktörer i samhället kan vara en förutsättning för att ett naturreservat ska kunna instiftas. En viktig uppgift för länsstyrelserna är dock att skärpa regleringen där det är möjligt så att mål för reglering kan uppnås i högre utsträckning.

För fritidsbåtar och båtliv, forskning och undersökningar, militära aktiviteter, pelagisk trålning, mängdfångande redskap, handredskapsfiske, samt fågel- och säljakt gäller mål för reglering en begränsning i relevanta preciserade bevarandevärden i stället för ett totalförbud. Det saknas dock anvisningar i de regionala handlingsplanerna för marint områdesskydd om vilka typer av begränsningar som avses. I vissa fall anger målformuleringar även att påverkansfaktorn bör regleras olika för olika preciserade bevarandevärden, men det är inte tydligt hur skillnaden bör utformas. Behovet av reglering är i viss mån områdesspecifikt och beror av vilka preciserade bevarandevärden som finns i området och hur högt besöks- eller påverkanstrycket är. Men ett förtydligande av vad som avses med begränsning motverkar troligtvis skilda tolkningar mellan län och handläggare, samt kommer även underlätta en mer samstämmig bedömning av måluppfyllelse.

Det sammanställda underlaget visar även att länsstyrelserna har olika syn på vilken lagstiftning som bör användas för att reglera vissa typer av påverkan. Det finns för- och nackdelar med olika typer av lagstiftning. Eventuellt bör Havs- och vattenmyndigheten med stöd av länsstyrelserna göra en översyn av vilken lagstiftning som är bäst lämpad för att de olika målen för reglering ska uppnås. Det skulle sannolikt bidra till ett mer likvärdigt skydd för de marina naturreservaten.

För arbetet framöver, vore det värdefullt om det redan insamlade materialet kan kompletteras med uppgifter från de länsstyrelser som ännu inte besvarat enkäten. För att länsstyrelserna på västkusten ska kunna lämna uppgifter om sina marina naturreservat och biotopskyddsområden behöver enkäten anpassas till hur de har utformat sitt arbete med regleringar. Utformningen av en sådan enkät behöver göras i samråd med de berörda länsstyrelserna. För att sammanställningen för ostkusten ska bli komplett behövs även data från skyddade områden längsmed länsstyrelsen Skånes östersjökust.

Det vore också värdefullt om underlaget kompletterades med information om preciserade bevarandevärden i områdena. Det finns kunskapsluckor gällande vilka preciserade bevarandevärden som finns i Sveriges marina skyddade områden. Materialet skulle därmed ha en viss grad av osäkerhet. Men det skulle ge en viktig indikation på hur väl skyddade olika utpekade naturvärdena är och tydliggöra vilka naturvärden som behöver ett stärkt skydd.

En fråga som det nuvarande underlaget inte hanterar är hur väl mål för reglering är uppfyllda i Sveriges marina Natura 2000-områden. Att hitta ett sätt att besvara denna fråga framöver är viktigt eftersom Natura 2000-områden utgör huvuddelen av de marina skyddade områdena i Sverige.

Tillkännagivande

Eddie von Wachenfeldt och Christina Halling, SLU Artdatabanken har lämnat värdefulla kommentarer till texten i detta PM.